

***Erasmus Employment Plus:
versterking van de arbeidsmarktveerkracht
van mensen
met beperkte vaardigheden en kwalificaties
door middel van
gerichte beroepskeuze- en loopbaanbegeleiding***

Module 3

Leermotivatie en leerstijlen

Werkboek

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Deze publicatie geeft alleen de mening van de auteur weer en het Erasmus+ programma kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat.

Inhoudsopgave

1	Inleiding en leerdoelen	4
2	Overzicht leeractiviteiten	8
3	Uitwerking leeractiviteiten	12
3.1	Leeractiviteit 1 - Mijn familiestamboom	13
3.2	Leeractiviteit 2 - Waardering in soorten en maten	15
3.3	Leeractiviteit 3 - Het verhaal van de twee kikkers die in de melk vielen	17
3.4	Leeractiviteit 4 - We verkopen alleen het zaad	19
3.5	Leeractiviteit 5 - Onderwijs geeft me de kans om... ..	21
3.6	Leeractiviteit 6 - Als ik alles zou kunnen leren wat ik wil... ..	23
3.7	Leeractiviteit 7 - Wat is het nut van leren?	25
3.8	Leeractiviteit 8 - Kennis is macht	26
3.9	Leeractiviteit 9 - Voor- en nadelen van onderwijs	28
3.10	Leeractiviteit 10 - Jasmijn neemt een beslissing	30
3.11	Leeractiviteit 11 - Mijn leermotivatie	33
3.12	Leeractiviteit 12 - Mijn leervermogen	34
3.13	Leeractiviteit 13 - Wat voor soort leerstijl heb ik?	35
3.14	Leeractiviteit 14 - Wat kan ik als mentor bieden?.....	36
4	Bijlagen	37
4.1	Bijlage 1 - Reflectiedagboek.....	38
4.2	Bijlage 2 - Leeractiviteit 5 – Onderwijs geeft me de kans om.....	40
4.3	Bijlage 3 - Leeractiviteit 11 – Mijn leermotivatie.....	42
4.4	Bijlage 4 - Leeractiviteit 12 - Mijn leervermogen	44
4.5	Bijlage 5 - Leeractiviteit 13 – Wat voor soort leerstijl heb ik?.....	45
4.6	Bijlage 6 - Leeractiviteit 13 – Wat voor soort leerstijl heb ik?.....	50

1 Inleiding en leerdoelen

Inleiding

Het in het kader van het project Erasmus Employment Plus ontwikkelde curriculum bestaat uit vier modules, die er op gericht zijn loopbaanprofessionals en jobcoaches beter in staat te stellen om cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties te kunnen begeleiden. Deze modules zijn:

1. CLIËNTORIËNTATIE EN BEHOEFTEANALYSE
2. HET MAKEN VAN BEROEPSGERICHTE KEUZES
3. LEERMOTIVATIE EN LEERSTIJLEN
4. PROFESSIONEEL WELZIJN EN BURN-OUT PREVENTIE

Elk van de modules is ontworpen om de specifieke kennis, vaardigheden en attitudes die belangrijk zijn in het begeleiden van volwassenen met beperkte vaardigheden en kwalificaties samen te brengen, en daardoor loopbaanbegeleiders en jobcoaches die met deze specifieke doelgroep werken in hun begeleidingsactiviteiten te ondersteunen.

Iedere module bevat leerdoelen. De leermaterialen in de modules bevatten zowel achtergrondkennis als oefeningen die zijn afgestemd op het bereiken van deze leerdoelen. Ze zijn ontworpen om u als loopbaanbegeleider of jobcoach in staat te stellen cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties gericht te ondersteunen.

In elk van de modules vindt u leermaterialen die zijn ontworpen om u te ondersteunen bij het behalen van de leerdoelen. Het materiaal is ontworpen om zelfreflectie te stimuleren en om peer-based, action learning activiteiten aan te moedigen. De leermaterialen bestaan uit discussiethema's, opdrachten, oefeningen en reflecties.

Het is belangrijk om op te merken dat de meeste leeractiviteiten ook bedoeld zijn om in de begeleidingspraktijk in cliëntsituaties te gebruiken. Om begeleiders hierin te ondersteunen wordt gebruik gemaakt van een reflectiedagboek, met als doelstelling om begeleiders hun eigen leerproces te evalueren en te leren van eigen ervaringen met het gebruik van de technieken in real-life begeleidingssituaties.

Leerdoelen

Het doel van de module 'leermotivatie en leerstijlen' is het ondersteunen van loopbaanbegeleiders en jobcoaches bij het verkrijgen van inzichten in het belang van leermotivatie en leerstijlen bij het begeleiden van volwassen cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties. Het hebben, onderhouden en verder versterken van formele (onderwijs)kwalificaties is van belang voor het kunnen aangaan van duurzame arbeidsmarktrelaties. Aangezien laag- en ongeschoolde cliënten veelal minder positieve leerervaringen hebben – wellicht veroorzaakt door er onvoldoende rekening is gehouden met hun leerstijlen, leertechnieken en leervoorkeuren – is het essentieel dat juist zij zich bewust zijn van hun voorkeursleerstijlen en -technieken om toekomstige onderwijsactiviteiten met meer vertrouwen en kans op succes tegemoet te zien.

Leerdoel 1: Cliënten ondersteunen bij het reflecteren op eerdere persoonlijke negatieve leerervaringen

Laaggekwalificeerde cliënten kunnen negatieve ervaringen hebben met hun schoolloopbaan, wat kan leiden tot een gebrek aan motivatie om verder te leren. Dit leerdoel heeft betrekking op het begeleiden van cliënten bij het analyseren van en reflecteren op eerdere onderwijservaringen, het ontdekken van de positieve en negatieve aspecten van eerdere leerervaringen en het trekken van conclusies over het mogelijk aangaan van toekomstige onderwijservaringen.

Leerdoel 2: Cliënten ondersteunen bij het gebruik van nieuwe kennis en vaardigheden

Het verwerven van nieuwe kennis en vaardigheden kan gemakkelijker en effectiever zijn als de cliënt de mogelijkheid heeft om de nieuw verworven informatie ook direct in de praktijk toe te passen. Dit leerdoel richt zich op de vraag op welke wijze begeleiders cliënten inzichtelijk kunnen maken waar en hoe zij de verworven kennis en vaardigheden in de praktijk kunnen toepassen en de motivatie om (opnieuw) te gaan leren te verhogen.

Leerdoel 3: Cliënten helpen hun leermotivatie te verhogen

Vanwege een snelle ontwikkeling van de technologie, leidend tot veranderingen op de arbeidsmarkt en de eisen van werkgevers, wordt leven lang ontwikkelen steeds meer de norm. Om duurzaam inzetbaar te kunnen zijn is het dan ook essentieel om gemotiveerd te blijven om reeds verworven kennis voortdurend te actualiseren en verder uit te bouwen. Dit leerdoel heeft betrekking op het stimuleren van een hoog motivatieniveau bij cliënten om kennis en vaardigheden te blijven verwerven.

Leerdoel 4: Cliënten ondersteunen bij het reflecteren op eigen ervaringen ten aanzien van het sociale proces binnen onderwijs en opleiding

Dit leerdoel verwijst naar het eerste leerdoel – het bieden van ondersteuning aan cliënten om te reflecteren op eerdere persoonlijke leerervaringen – maar benadrukt niet alleen het leerproces zelf, maar juist de interpersoonlijke relaties in dit proces. Het gaat erom cliënten aan te moedigen om te reflecteren op hun vroegere relaties en ervaringen met andere lerenden en docenten en de impact van deze relaties op hun eigen leerproces te doorzien.

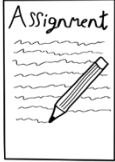

Leerdoel 5: Reflecteren op de voorkeursleerstijlen van cliënten en het aanbieden van bijbehorende leertechnieken

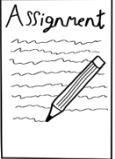

Dit leerdoel betreft het verwerven van kennis over leerstijlen van de cliënt en het leren herkennen van zijn/haar voorkeursstijl. Het verwijst ook naar de verschillen tussen de verschillende leerstijlen en de voordelen van het leren volgens de eigen voorkeursstijl. Inzicht in leerstijlen maakt het gemakkelijker om cliënten op leertechnieken te wijzen die hem/haar kunnen helpen om nieuwe kennis effectief op te nemen.

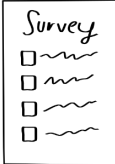
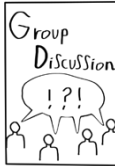

Leerdoel 6: Begeleiden van cliënten binnen een opleidingssetting, teneinde de leer- en werkmotivatie te verhogen en het risico op voortijdig schoolverlaten te verminderen

Mentorschap bestaat uit het delen van de eigen ervaring van de mentor met de cliënt en het ondersteunen bij het aangaan van nieuwe opleidings- en werkgerelateerde uitdagingen. Door de langdurige en regelmatige aard van de contacten stelt mentorschap de mentor in staat om een langdurige relatie met de cliënt op te bouwen, waardoor het risico op het opgeven van verdere scholing wordt verminderd.

2 Overzicht leeractiviteiten

Leeractiviteit	Pictogram	Doel van de leeractiviteit	Bijdrage aan leerdoel
1 Mijn familie stamboom	 	Deze leeractiviteit heeft tot doel begeleiders te helpen bij het in kaart brengen van de familiestamboom van hun cliënten op het gebied van onderwijs en leren.	3.1, 3,4
2 Waardering in soorten en maten		Deze leeractiviteit helpt begeleiders het belang te zien van de verschillende vormen van waardering en de invloed daarvan op de motivatie van cliënten.	3.3
3 Het verhaal van de twee kikkers die in de melk vielen	 	Deze leeractiviteit reikt begeleiders een verhaal aan waarmee zij cliënten de relatie tussen een gevoel van hopeloosheid en frustratie en het verband met motivatie inzichtelijk kunnen maken. Bovendien stelt de vorm van een verhaal begeleiders in staat om mensen in een moeilijke levenssituatie te identificeren en empathie voor hen te voelen.	3.3
4 We verkopen alleen het zaad...	 	Deze leeractiviteit reikt begeleiders een verhaal aan waarmee zij cliënten het belang van het nemen van verantwoordelijkheid voor hun leven leren inzien.	3.3

<p>5 Onderwijs geeft me de kans om...</p>		<p>Soms is het nodig dat een cliënt “zichzelf toestemming geeft” om onderwijs te gaan volgen. Deze leeractiviteit gaat dieper in op het in kaart brengen van alle mogelijkheden die onderwijs biedt.</p>	<p>3.1, 3.3, 3.4, 3.5</p>
<p>6 Als ik alles zou kunnen leren wat ik wil...</p>		<p>In deze leeractiviteit krijgen begeleiders handvatten aangereikt om negatieve leerervaringen van hun cliënten positief te reframen.</p>	<p>3.1, 3.2, 3.3, 3.4</p>
<p>7 Wat is het nut van leren?</p>	 	<p>Deze leeractiviteit helpt begeleiders cliënten zich bewust te laten zijn van de waarde van opleiding en onderwijs en van de impact ervan op hun carrière en hun leven.</p>	<p>3.2, 3.3, 3.4</p>
<p>8 Kennis is macht</p>	 	<p>Deze leeractiviteit is bedoeld als inleiding op een discussie over structurele achterstand, gelijke kansen in het onderwijs en gelijke kansen op de arbeidsmarkt.</p>	<p>3.1, 3.3, 3.4</p>
<p>9 Voor- en nadelen van onderwijs</p>		<p>Onderwijs heeft voordelen, maar vereist ook offers. Het is van belang dat begeleiders ook oog hebben voor de nadelen van onderwijs, zeker vanuit het perspectief van een doelgroep die vaak de nadelige</p>	<p>3.1, 3.3</p>

		kanten van onderwijs aan den lijve heeft ondervonden.	
10 Jasmijn neemt een beslissing	 	Het doel van deze leeractiviteit is het leren inzien dat een objectief volgen van argumenten voor en tegen het volgen van onderwijs in een real life situatie niet altijd eenvoudig is. Met deze leeractiviteit wordt het begrip van begeleiders voor de vaak lastige sociale situatie waarin hun cliënten verkeren vergroot.	3.4
11 Mijn leermotivatie	 	In deze leeractiviteit verdiepen begeleiders zich in hun eigen leermotivatie, om zo beter zicht te krijgen op en begrip te krijgen voor de vaak beperkende elementen in de leermotivatie van hun cliënten.	3.3, 3.5
12 Mijn leervermogen		Mensen met weinig opleiding zijn vaak bang om te leren en/of zich niet bewust van hun leervermogen. Ze kunnen ook niet zeggen onder welke leeromstandigheden ze het beste kunnen leren. Deze leeractiviteit geeft de begeleider handvatten om het leervermogen van cliënten in kaart te brengen.	3.1, 3.2, 3.5
13 Wat voor soort leerstijl heb ik?	 	Negatieve leerervaringen ontstaan vaak omdat het onderwijs niet aansluit op de voorkeursleerstijl van leerlingen. Deze leeractiviteit biedt handvatten om de leerstijlen van een cliënt in kaart te brengen, om naast inzicht in negatieve leerervaringen vooral de basis te leggen voor toekomstige leerervaringen.	3.5

<p>14 Wat kan ik als mentor bieden?</p>	 	<p>Deze leeractiviteit helpt begeleiders de kenmerken van een goede mentor en mentorrelatie te begrijpen en te ontdekken wat zij cliënten in hun rol als mentor kunt bieden</p>	<p>3.6</p>
---	--	---	------------

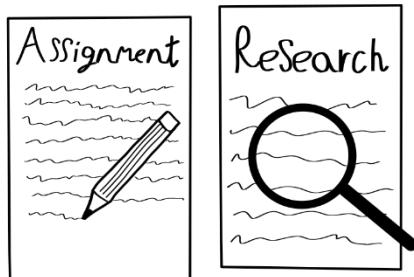
3 Uitwerking leeractiviteiten

3.1 Leeractiviteit 1 - Mijn familiestamboom

Inleiding

Het gezegde dat kinderen in de schoenen treden van hun ouders kent een diepe waarheid. Onze familiegeschiedenis heeft vaak een grote invloed op zowel eigen keuzes ten aanzien van onderwijs en werk. Daarom is het van belang om cliënten te leren nadenken over de school-, werk- en loopbaankeuzes van hun voorouders en wat daarvan de impact op hun eigen keuzes is.

Beschrijving

Maak een familiestamboom. U beslist zelf hoe ver u daarbij terug in de geschiedenis wilt gaan. Als een persoon onbekend is, neem dan een plaatsvervanger voor hem of haar in de stamboom op.

Achterhaal de beroepen en formele onderwijskwalificaties van de personen in de familiestamboom en schrijf deze bij de betreffende personen. Misschien kunt u ook niet-beroepsmatige invloeden in hun leven lokaliseren die hun beroeps- en opleidingskeuzes hebben beïnvloed.

Denk vervolgens na over typische citaten van uw familieleden die in u opkomen. Dit kunnen uitspraken zijn, spreekwoorden, opmerkingen die ze hebben gemaakt, of gewoon uw eigen herinneringen over hoe ze zich over bepaalde onderwerpen voelden. Noteer deze ook.

Dit proces van verzamelen en herinneren kan zich ook over meerdere dagen of zelfs weken uitstrekken; vaak sijpelen de herinneringen uit de diepte. Als er iets anders opduikt, schrijf het dan op in uw stamboom.

Kijk naar uw stamboom en probeer de volgende vragen te beantwoorden:

- Wat valt u op bij uw stamboom?
- Zijn er parallellen of patronen? Breuken met het verleden of tegenstrijdigheden?
- Kunt u gemeenschappelijke doelen vaststellen op het gebied van onderwijs en leren?
- Welke positieve en negatieve leerervaringen heeft uw familie gehad?
- Wat was de houding van uw familie ten opzichte van leren en onderwijs?
- Hoe hebben deze zich ontwikkeld of veranderd?
- Welke van deze zou u nog kunnen beïnvloeden?
- Waar ziet u positieve, ondersteunende effecten? Waar negatief of remmend?

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.2 Leeractiviteit 2 - Waardering in soorten en maten

Inleiding

Deze leeractiviteit helpt begeleiders het belang zijn van de verschillende vormen van waardering en hun invloed op de motivatie van cliënten. De juiste vorm van waardering kan een positief effect hebben op onze motivatie. Daarom is het essentieel dat we ons bewust zijn van wat voor vorm van waardering we nodig hebben om goed te functioneren en wat ons op de lange en korte termijn motiveert.

Beschrijving

Houd een groepsdiscussie en bespreek de volgende vragen. Welke soorten en vormen van waardering zijn er? Welke kunnen er in een onderwijssetting worden opgedaan? En welke in een werksetting? Wat is het belang van waardering krijgen. En van waardering geven?

Vorm vervolgens subgroepjes. Denk in gezamenlijkheid na over de volgende vragen in relatie tot de vraag welke erkenning en waardering u in een (nieuwe) baan nodig hebt om gemotiveerd te blijven.

- Van wie zal de erkenning komen?
- Hoe komt de erkenning?
- In welke vorm?
- Hoe vaak, hoeveel?
- Wat is genoeg? Wat is niet genoeg?

- Wat kan ik aannemen, wat niet?

De antwoorden op bovenstaande vragen geven inzicht in de vraag welke vorm van erkenning en waardering u verwacht van een (nieuwe) baan. Schrijf samenvattend uw gedachten op die de volgende zin compleet maken: *"In mijn (nieuwe) baan heb ik de volgende erkenning en waardering nodig om me gemotiveerd te houden..."*

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.3 Leeractiviteit 3 - Het verhaal van de twee kikkers die in de melk vielen

Inleiding

Soms zijn er situaties in ons leven – zoals langdurige werkloosheid – waarin we ons hopeloos en gefrustreerd voelen. Het is dan vrij gemakkelijk om de motivatie te verliezen en gewoon op te geven. Hoe kunnen we leren met dit gevoel om te gaan?

Beschrijving

Lees het onderstaande verhaal van de twee kikkers die in de melk zijn gevallen.

"Verhaal van de twee kikkers die in de melk vielen"

"Twee kikkers vielen in de melk. Elk van hen belandde in een smal vat waarvan de wanden te hoog, te steil en te glad waren om te overwinnen. Elke kikker deed enkele hopeloze pogingen en gaf het vrij snel op. De enige hoop leek te zijn om rond te zwemmen in de melk en te wachten op hulp van buitenaf. Dus zwommen ze allebei voor hun leven en wachtten ze. Toen er na een tijdje nog steeds geen hulp was, zei een van de kikkers tegen zichzelf: "Wat ga ik doen? Het heeft geen zin! Ik heb al alles geprobeerd om aan deze situatie te ontsnappen, en niets heeft gewerkt."

"Aangezien niemand me gaat helpen, ga ik meteen stoppen met zwemmen. Ik weet niet wat ik nog meer moet proberen, het is allemaal verloren. Ik laat me nu gewoon drijven en als ik zink, dan is het goed..." Hij liet zich drijven, zonk en verdrong.

De tweede kikker zat ook gevangen in dezelfde uitzichtloze situatie. Ook hij had de hoop op hulp van buitenaf al opgegeven, maar hij zei tegen zichzelf: "Oké, ik heb alles geprobeerd om

mezelf te bevrijden en zoals het eruit ziet, helpt ook niemand me. Maar ik geef zeker niet op zonder een gevecht. Dit leven is te mooi om op te geven. Ik zal vechten tot het einde, ook al sterf ik van uitputting! Hij zwom en schopte de melk met zijn voeten totdat de melk steeds dikker werd en uiteindelijk boter werd. Toen zat hij op een berg boter en kon hij uit de beker springen."

Bespreek naar aanleiding van het verhaal in de groep de volgende vragen:

- Wat vertelt dit verhaal ons?
- Kunt u iets van dit verhaal overbrengen naar uw eigen situatie?
- Herkent u iets van dit gevoel van hopeloosheid?
- Wat is het verschil tussen de twee kikkers?
- Hebt u zulke hopeloze situaties al eens eerder meegemaakt en misschien ook wel overwonnen? Zo ja, hoe?
- Wat zou u in dergelijke situaties kunnen helpen om uw moed terug te winnen?
- Wat voor hulp kunnen anderen u hierbij bieden?
- Welke hulp kan de groep u hierbij bieden?

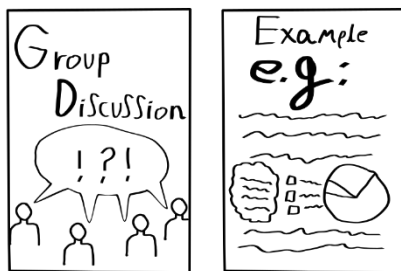
Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.4 Leeractiviteit 4 - We verkopen alleen het zaad

Inleiding

Soms hebben mensen met beperkte vaardigheden en kwalificaties moeite met het nemen van verantwoordelijkheid voor hun leven. Ze kunnen een passieve houding aannemen en hun leven door anderen laten bepalen.

Beschrijving

Lees het onderstaande verhaal 'We verkopen alleen het zaad'.

"We verkopen alleen het zaad"

Een jongeman kwam een winkel binnen in een droom. Er stond een vreemde achter de toonbank. Hij vroeg hem haastig, "Wat verkoop je?" De vreemdeling antwoordde netjes, "Alles wat je wilt!" De jongeman begon gelukkig op te sommen: "Dan zou ik graag het einde van alle oorlogen in deze wereld zien, betere omstandigheden voor de randgroepen in deze samenleving, eliminatie van de honger in de wereld, werk voor de werklozen, een goede baan voor mij, veel geld en... en..."

Toen zei de vreemdeling tegen hem: "Neem me niet kwalijk, maar je hebt me verkeerd begrepen. We verkopen hier geen fruit, we verkopen alleen het zaad!"

Bespreek naar aanleiding van het verhaal in de groep de volgende vragen:

- Wat vindt u van het verhaal? Wat is de boodschap?
- Kunt u het verhaal op een eigen situatie toepassen?
- Hoe bent u met deze situatie omgegaan? Welke verantwoordelijkheid nam u zelf?
- Welke concrete stappen zou u concreet zetten mocht u (nogmaals) en een dergelijke situatie terecht komen?

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.5 Leeractiviteit 5 - Onderwijs geeft me de kans om...

Inleiding

Mensen die niet gewend zijn aan permanente educatie blijven uit de buurt van onderwijs omdat:

- Ze eerdere slechte eerdere ervaring met leren hebben...
- Ze bang zijn om in het leren te falen...
- Ze niet weten hoe ze kunnen profiteren van onderwijs...
- Ze het onderwerp onderwijs simpelweg niet met hun zelfbeeld verenigen...

Soms is het daarom nodig dat een cliënt "zichzelf toestemming geeft" om toegang te krijgen tot het onderwijs en alle mogelijkheden die het onderwijs biedt te kunnen omarmen.

Beschrijving

Lees de handout "Onderwijs geeft me de kans om..." (bijlage 3).

Vul op de ter beschikking gestelde flip-over de zin "Onderwijs geeft me de kans om..." aan met gedachten die in u opkomen.

Bekijk samen met uw groepsgenoten alle geformuleerde antwoorden op de flip-over.

Identificeer de gemeenschappelijke elementen (financiën, maatschappij, persoonlijke ontplooiing, kennisvergaring, etc.) in de door de groep geformuleerde antwoorden en schrijf deze als groep op een nieuwe flip-over.

Houd als groep een discussie over het onderwerp “Onderwijs geeft me de kans om...” aan de hand van de op de flip-over geformuleerde gemeenschappelijke elementen.

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.6 Leeractiviteit 6 - Als ik alles zou kunnen leren wat ik wil...

Inleiding

Leren is een doorlopend proces in ons leven dat begint bij onze geboorte en eindigt bij ons overlijden. Leren heeft alle potentie om een verrijkende en plezierige ervaring te zijn. Toch wordt leren vaak geassocieerd met negatieve ervaringen, zoals leerplicht, onwil en onkunde, gevoelens van ontoereikendheid, onbegrepen worden, vooroordelen, verveling, angst en frustratie.

Kleine kinderen leren spelenderwijs en worden door hun nieuwsgierigheid gemotiveerd om de wereld te ontdekken en nieuwe dingen te leren. Stelt u zich voor hoe het zou zijn om deze oorspronkelijke nieuwsgierigheid in het leren opnieuw te ervaren. Zou dat niet tot een hernieuwde nieuwsgierigheid en hernieuwde mogelijkheden leiden?

Beschrijving

Bekijk de vier flip-overs en de daarop geformuleerde vragen:

- Als ik alles zou kunnen leren wat ik wil, dan is het leukste wat ik wil leren...
- Als ik alles zou kunnen leren wat ik wil, dan zou ik me als volgt voelen...
- Als ik alles zou kunnen leren wat ik wil, dan zou het leren er als volgt uit moeten zien...
- Als ik alles zou kunnen leren wat ik wil, dan zou ik het volgende moeten doen...

Vorm subgroepjes. Bediscussieer bij elke flip-over de daarop gestelde vraag en schrijf uw gezamenlijke antwoorden op iedere flip-over. U mag daarbij ook reageren op de reeds door andere subgroepjes gegeven antwoorden.

Bespreek de gezamenlijke antwoorden op iedere flip-over in de gehele groep gezamenlijk na. Is er consensus?

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

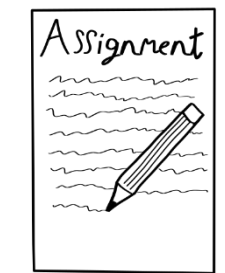
3.7 Leeractiviteit 7 - Wat is het nut van leren?

Inleiding

Het doel van deze leeractiviteit is om begeleiders zich bewust te laten worden van de waarde van opleiding en onderwijs en van de impact ervan op ons leven en ons werk. Door deze bewustwording, kunnen zij hun cliënten met minder leerervaring in hun eigen praktijk aanmoedigen om zich voor te stellen hoe hun leven eruit zou zien als ze zouden deelnemen aan onderwijs of bepaalde trainingen of opleidingen zouden gaan volgen.

Om een verandering in ons leven echt zichtbaar te maken is het een goed hulpmiddel om deze gewenste verandering te visualiseren.

Beschrijving

Stelt u zich voor wat de gevolgen zouden zijn als u met een bepaalde opleiding zouden beginnen, een opleiding die u in staat zou stellen uw droombaan waar te maken? Wat zou dan de impact zijn op uw sociale omgeving, uw gezinssituatie en uw financiële situatie? Breder: wat zou de invloed zijn op uw eigenwaarde, uw werkplezier, uw levensplezier?

Vul bijlage 2 in om uw de beelden van uw visualisatie op te schrijven op drie momenten: voorafgaande, halverwege en na afloop van de opleiding die uw dromen kan doen uitkomen.

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.8 Leeractiviteit 8 - Kennis is macht

Inleiding

Het opleidingsniveau van de ouders heeft grote invloed op het opleidingsniveau van hun kinderen. Kinderen hebben over het algemeen een vergelijkbaar opleidingsniveau als hun ouders. Kinderen van goed opgeleide ouders hebben dus meer kans op een hoger opleidingsniveau dan kinderen van wie de ouders hoogstens de middelbare school hebben afgemaakt. Het hebben van een migratieachtergrond versterkt bovendien deze structurele ongelijkheden.

Deze leeractiviteit is bedoeld om als begeleider een beter inzicht te krijgen in ontstaan en het voortduren van structurele achterstanden, ongelijke onderwijskansen en ongelijke levenskansen. Het kweekt daardoor meer begrip voor de vicieuze cirkel waarin veel van hun cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties zich bevinden en de belemmeringen die zij in de praktijk tegenkomen om daar uit te komen.

Beschrijving

De facilitator heeft een flip-over klaargelegd met daarop de stelling: "Onderwijskansen worden voor je bepaald en kan je niet zelf beïnvloeden. Er bestaat niet zoiets als een gelijk speelveld."

Schrijf als uw gedachten over bovenstaande stelling op.

Houd vervolgens als groep een discussie over deze stelling. Schrijf daarbij de belangrijkste voor- en tegenargumenten op een flip-over. Geef met voorbeelden uit uw eigen praktijk aan

hoezeer de stelling al dan niet van toepassing is of hoeft te zijn voor cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties.

Ga op zoek naar de onderwijsachtergrond van een publiek persoon die u op de een of andere manier bewondert. Dit kan een politicus zijn, een sporter, een ondernemer, een zanger(es), iemand uit de media of een ander publiek persoon.

Plak een afbeelding van de door u gekozen persoon op een flip-over en schrijf de door u gevonden informatie over zijn of haar onderwijsachtergrond op de flip-over.

Hang de flip-over in de vorm van een galerie op in de groepsruimte. Doorloop de 'galerie' en bekijk de onderwijsbiografieën van de bekende personen die uw groepsgenoten hebben uitgewerkt.

Bespreek in de groep de overeenkomsten en verschillen tussen de onderwijsachtergronden van de verschillende publieke personen.

Houd als groep een afsluitende discussie over de startstelling "Onderwijskansen worden voor je bepaald en kan je niet zelf beïnvloeden. Er bestaat niet zoiets als een gelijk speelveld."

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.9 Leeractiviteit 9 - Voor- en nadelen van onderwijs

Inleiding

Het volgen van onderwijs kent enorme voordelen, maar vereist ook inspanningen en offers. Het expliciteren van de voor- en nadelen van onderwijs helpt begeleiders een beter gesprek te voeren met cliënten met negatieve of beperkte onderwijservaringen over de waarde van onderwijs en opleiding en de inspanningen die daarvoor nodig zijn.

Door deze leeractiviteit oefent u tevens met het formuleren van argumenten en tegenargumenten om dergelijke gesprekken gestructureerd te kunnen voeren.

Beschrijving

Ga samen met uw groepsgenoten in een kring zitten. Ieder krijgt een vel papier waarop u een argument voor verdere scholing noteert.

Geef het vel papier met de klok mee door aan de persoon naast u in de kring. Schrijf op het door u zelf van uw buurman/buurvrouw ontvangen vel papier een tegenargument op het door hem of haar geformuleerde argument.

Geef het vel papier weer met de klok mee aan de persoon naast u in de kring. Schrijf op het door u zelf ontvangen vel papier een argument tegen het laatste tegenargument, d.w.z. een argument ten gunste van het originele argument.

Herhaal deze stappen van argumenten – tegenargumenten totdat u uw eigen oorspronkelijke vel papier weer doorgeschoven krijgt.

Vat als groep de verzamelde voors en tegens samen op een flip-over. Bespreek deze in een groepsdiscussie.

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

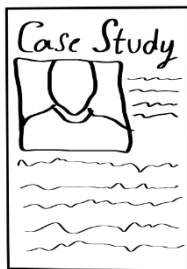
3.10 Leeractiviteit 10 - Jasmijn neemt een beslissing

Inleiding

Het doel van deze leeractiviteit is het herkennen van de voordelen van en de belemmeringen voor onderwijs voor de cliënt en het ontwikkelen van argumenten voor en tegen het volgen van onderwijs, gezien vanuit de sociale omgeving waarin de cliënt verkeert.

Door middel van het voeren van een discussie op basis van objectieve argumentatie via de methode van het Amerikaanse debat gaat u in deze leeractiviteit actief de confrontatie aan met de familie van Jasmijn.

Beschrijving

Lees het onderstaande verhaal van Jasmijn.

"Jasmijn neemt een beslissing"

Jasmijn is tweeëntwintig jaar oud en is de alleenstaande moeder van een vierjarige zoon. Ze woont in een klein appartement in een buurtgemeenschap in de buurt van een grote stad. Haar zoon Emil gaat een halve dag naar de plaatselijke kleuterschool. Dan haalt Jasmijn of zijn grootmoeder Emil op. Jasmijn's ouders zijn gescheiden toen ze in de laatste klas van de middelbare school zat.

Haar cijfers op school waren altijd goed, maar tijdens de scheiding werden ze steeds slechter. Ze ging daarom naar het praktijkgerichte mbo en combineerde haar opleiding met een baantje als verkoopster. In plaats van naar de hogeschool te gaan zoals ze oorspronkelijk gepland had. Toen ze kort daarna zwanger werd, stopte ze in het eerste jaar

van haar praktijkopleiding. Na de geboorte van haar zontje stopte ze een jaar met werken. Nu werkt ze alweer drie jaar als parttime medewerker bij een drogisterijketen. Ze heeft een auto omdat ze anders niet naar haar werk kan komen.

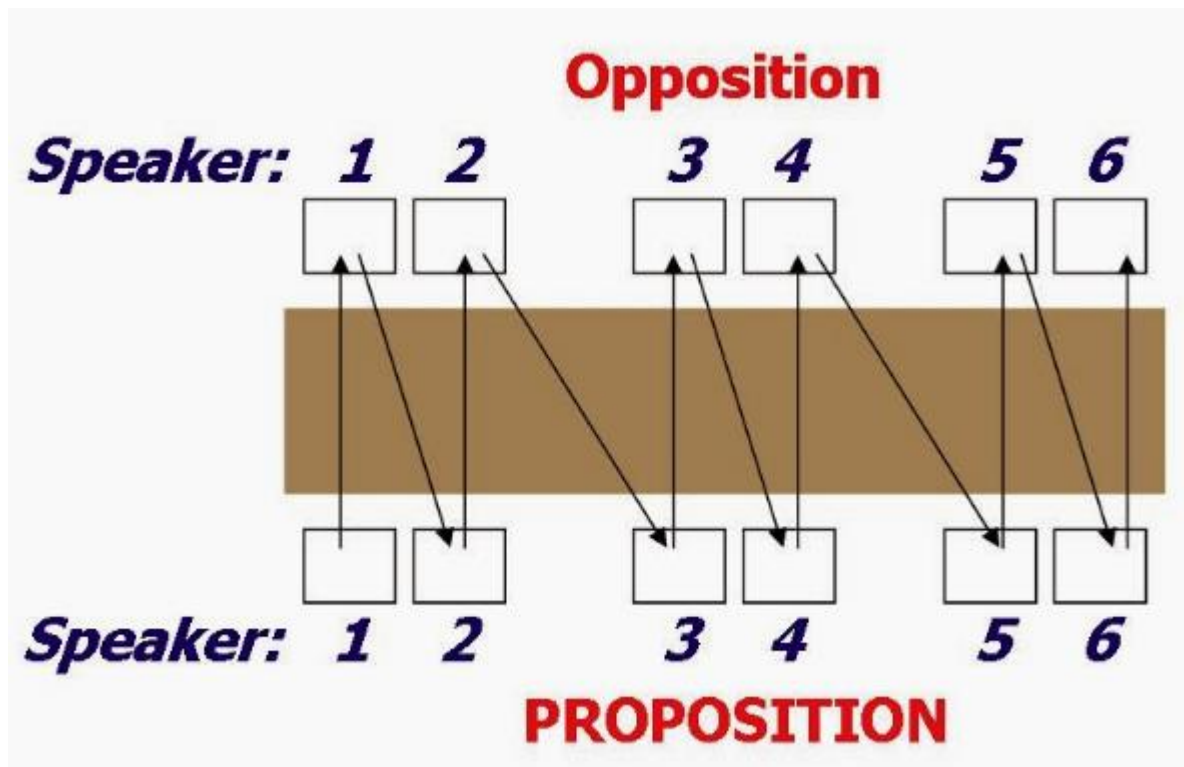
Jasmijn heeft de wens om van werk te veranderen. Door de voedselallergie van haar zoon heeft ze het erg druk gehad met het onderwerp voeding. Nu wil ze een opleiding tot voedingsdeskundige volgen bij een privé-opleidingsinstituut in de stad bij haar in de buurt. De opleiding is twee of drie avonden per week en duurt een jaar. De kosten zijn € 4500. Ze zou overheidssubsidie kunnen krijgen ter hoogte van de helft van de kosten van de cursus en ze zou het resterende bedrag in maandelijkse betalingen kunnen betalen.

Financieel heeft Jasmijn het niet breed, zodat ze het geld voor de opleiding zou moeten lenen van haar vader, met wie ze geen bijzonder goede relatie heeft.

De groep wordt opgesplitst in twee subgroepen. De ene subgroep vervult de rol van loopbaanbegeleider die de familie van Jasmijn moet zien te overtuigen dat het belangrijk is dat zij de opleiding kan gaan volgen. De andere subgroep vervult de rol van de familie van Jasmijn die daar niets in ziet.

De discussie wordt gevoerd op basis van de methode van het Amerikaanse debat, welke in onderstaand schema is weergegeven. De voor- en nadelen die de opleiding met zich meebrengt moeten tijdens het debat in beide groepen worden uitgewerkt en verantwoord. Elke groep heeft 20 minuten de tijd om zich voor te bereiden op het debat. Elke groep verzamelt daartoe zijn eigen argumenten en probeert daarbij aan te nemen wat de andere groep in de discussie zal introduceren en als tegenargumenten zal inbrengen.

Onderdeel van een Amerikaans debat is dat sprekers alleen op de argumentatie van de voorafgaande spreker mogen reageren. Daarom is het belangrijk om in de subgroepen te beslissen over de sprekersvolgorde.

Elke spreker heeft slechts één minuut om zijn of haar argumenten in te brengen. De tijd wordt streng bewaakt door de facilitator. De eerste spreker geeft een schets van de Ausgangssituatie en leidt de argumenten in. De tweede spreker vat de argumenten van de eerste spreker samen en reageert met tegenargumenten op de argumenten van de eerste spreker. De derde spreker vat de argumenten van de tweede spreker samen en reageert vervolgens weer met tegenargumenten. Enzovoort. De laatste spreker bereid vooraf de afgesproken conclusie voor.

Bespreek de opgedane ervaringen tijdens de discussie als groep na.

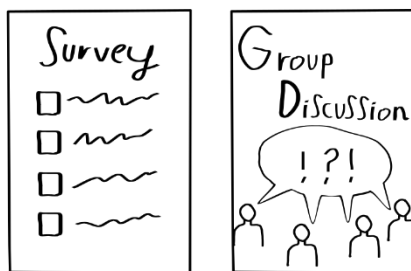
Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.11 Leeractiviteit 11 - Mijn leermotivatie

Inleiding

Leren werkt beter als we gemotiveerd zijn om te leren. Dit is het geval wanneer we van leren genieten omdat we de inhoud van de leerstof of de wijze waarop deze wordt aangeboden ons aanspreekt (intrinsieke motivatie) of wanneer we een doel hebben dat we willen bereiken en we het leren nodig hebben om dat doel te kunnen bereiken (extrinsieke motivatie).

Beschrijving

Beantwoord de vragen van de vragenlijst “mijn leermotivatie” zoals opgenomen in bijlage 3.

Bespreek en reflecteer op elkaars antwoorden in een groepsdiscussie.

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.12 Leeractiviteit 12 - Mijn leervermogen

Inleiding

Beroepskeuzeoriëntatie wordt veelal geassocieerd met leren. Er moet een (nieuw) beroep worden geleerd of een aanvullende kwalificatie worden verworven. Mensen met beperkte vaardigheden en kwalificaties zijn vaak bang om te leren en zijn zich niet bewust van hun leervermogen. Ze kunnen veelal ook niet goed aangeven onder welke omstandigheden ze het beste kunnen leren en wat hun leervoorkeuren zijn.

Beschrijving

Identificeer en beschrijf tenminste zes leerervaringen die u als positieve leerervaring zijn bijgebleven. De leerervaringen kunnen op een willekeurige leeftijd en op alle levensgebieden hebben plaatsgevonden.

Leg uw associaties met deze leerervaring in sleutelwoorden vast.

Analyseer uw leerervaringen met behulp van het werkblad “mijn leervermogen”, opgenomen in bijlage 4.

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

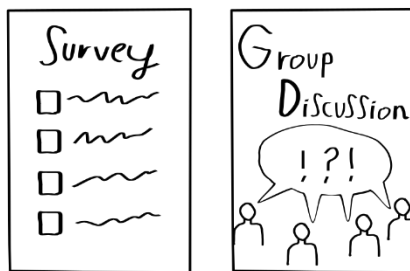
3.13 Leeractiviteit 13 - Wat voor soort leerstijl heb ik?

Inleiding

Verschillende individuen leren op verschillende manieren. Het hebben van inzicht in leerstijlen stelt u als begeleider beter in staat om de voorkeursleerstijlen van uw cliënten te herkennen en hier in uw begeleidingsactiviteiten op in te spelen.

Beschrijving

Deze leeractiviteit helpt u uw eigen voorkeursleerstijl te verkennen.

Vul de vragenlijst “wat voor soort leerling ben ik” in (zie bijlage 5).

Interpreteer de uitkomsten van de vragenlijst en koppel deze aan een leerstijl (zie bijlage 6).

Bespreek de uitkomsten van vragenlijst en daaruit volgende leerstijl in de groep. Maak daarbij ook de vertaalslag naar eigen concrete onderwijservaringen waarbij wel of juist niet met uw voorkeursleerstijl rekening is gehouden. Wat waren de gevolgen?

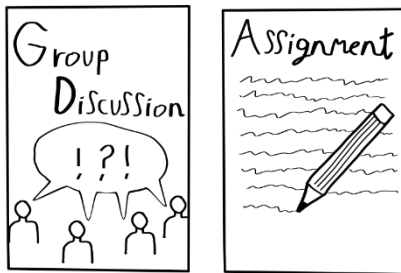
Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

3.14 Leeractiviteit 14 - Wat kan ik als mentor bieden?

Inleiding

Een mentor is een persoon met expertise die kan helpen bij de professionele ontwikkeling van een mentee. Een mentor kan een rolmodel zijn en ondersteuning bieden aan de mentee. Deze leeractiviteit helpt u de kenmerken van een goede mentor en een goede mentorrelatie te begrijpen en te ontdekken wat u in de rol van mentor aan mentees kunt bieden.

Beschrijving

Bespreek binnen de groep welke kenmerken, vaardigheden en houding een goede mentor zou moeten hebben en wat de randvoorwaarden zijn waarbinnen mentorschap effectief zou kunnen zijn voor een cliënt.

Schrijf individueel op wat u vanuit een mentorrol aan toegevoegde waarde kunt bieden aan uw cliënten met beperkte vaardigheden en kwalificaties.

Bespreek uw bevindingen weer in de groep.

Leg uw ervaringen vast in uw reflectiedagboek (bijlage 1).

4 Bijlagen

4.1 Bijlage 1 - Reflectiedagboek

Leeractiviteit:

Datum:

Terugkijkend op deze leeractiviteit heb ik de volgende inzichten opgedaan:

Ik kan deze leeractiviteit en de daarin opgedane inzichten als volgt inpassen in mijn eigen begeleidingsactiviteiten:

Datum:

Vul dit onderdeel in als u de kans hebt gehad om in uw eigen begeleidingspraktijk met een cliënt met beperkte vaardigheden en kwalificaties de (inzichten uit) de leeractiviteit aan de slag te gaan.

- *Heeft de leeractiviteit u geholpen om uw cliënt beter te kunnen begeleiden? Hoe?*
- *Welke aanvullende inzichten heeft u opgedaan? Wat hebt u aanvullend geleerd?*
- *Wat zijn uw leermomenten voor een volgende begeleidingssessie? Wat zou u anders doen?*
- *Wat heeft u over uzelf geleerd?*
- *Nog andere opmerkingen of reflecties?*

4.2 Bijlage 2 - Leeractiviteit 5 – Onderwijs geeft me de kans om...

Stelt u zich voor dat u aan een opleiding kunt beginnen waardoor u uw droombaan kunt verkrijgen. Welke gevolgen zou het volgen van deze opleiding hebben voor u, uw gezin/familie, uw sociale leven, uw vriendenkring?

Stelt u zich voor dat u midden in uw studie zit en inmiddels de helft van uw opleiding hebt afgerond. Welke gevolgen heeft het feit dat u de opleiding nu ook echt volgt voor u, uw gezin/familie, uw sociale leven, uw vriendenkring?

Stelt u zich voor dat u klaar bent met uw opleiding en uw diploma net hebt ontvangen. Welke gevolgen heeft het feit dat u nu klaar bent voor uw droombaan voor u, uw gezin/familie, uw sociale leven, uw vriendenkring?

4.3 Bijlage 3 - Leeractiviteit 11 – Mijn leermotivatie

1. Waarom zou ik een opleiding willen volgen? (bijv. omdat mijn ouders dat willen omdat mijn vrienden het zeggen)	
2. Heb ik angsten of zorgen t.a.v. het volgen van een opleiding? (bijv. het niet kunnen halen, het niet kunnen volhouden, verveling)	
3. Ondersteunt mijn omgeving mij als ik een opleiding zou gaan volgen? (bijv. partner, vrienden, familie, collega's)	
4. Waar kijk ik naar uit als ik denk aan het gaan volgen van een opleiding? (bijv. om andere mensen te leren kennen, om nieuwe dingen te leren)	
5. Wanneer vond ik het vroeger leuk om te leren? (bijv. hobby's, mijn favoriete objecten op school)	
6. Wat vond ik er precies leuk aan?	

<p>7. Hoe kan ik zelf bijdragen aan het weer hebben van plezier in leren en het volgen van een opleiding?</p>	
<p>8. Wanneer vind ik het gemakkelijk om te leren? (bijv. gelijk toepassen, samen met vrienden, niet teveel tekst in boek)</p>	
<p>9. Waar heb ik ondersteuning bij het leren bij nodig? (bijv. lange lezingen, lange teksten, bepaalde onderwerpen)</p>	
<p>10. Wat doe ik als mijn motivatie daalt? Wat heeft daarbij in het verleden geholpen?</p>	

4.4 Bijlage 4 - Leeractiviteit 12 - Mijn leervermogen

leerervaringen

	1	2	3	4	5	6	totaal
Ik heb informatie en kennis opgedaan.							
Ik heb de verbanden begrepen.							
Ik heb een vaardigheid geleerd.							
Ik heb een fysieke activiteit gedaan.							
Ik studeerde alleen.							
Ik studeerde met z'n tweeën of in een groep.							
Er was een "leraar" die me hielp.							
Ik slaagde erin om andere mensen te beïnvloeden.							
Ik ben erin geslaagd om iets te overwinnen.							
Ik heb het risico genomen.							
Ik wist van tevoren wat ik wilde leren.							
Mijn doorzettingsvermogen was belangrijk.							
De evaluatie van anderen was belangrijk voor mij.							
Ik heb mezelf bewezen dat ik kan leren.							
Ik heb indruk gemaakt op anderen.							
Ik kreeg een concrete beloning.							

4.5 Bijlage 5 - Leeractiviteit 13 – Wat voor soort leerstijl heb ik?

Lees de vragen en de drie mogelijke antwoorden aandachtig door.

Bepaal welk antwoord het beste bij u past. Geef dit antwoord 2 punten.

Geef het antwoord dat het minste bij u past 0 punten.

Geef het resterende antwoord 1 punt.

Doorloop zo alle vragen in de vragenlijst.

Wat is voor u op vakantie het belangrijkste?

- V Veel nieuwe dingen zien.
- A Luisteren naar vreemde talen.
- K Nieuwe indrukken opdoen

U hebt nieuwe kleren nodig. Wat kiest u?

- V Modieuze kleding in mijn lievelingskleuren.
- A Kleren zijn niet zo belangrijk voor mij.
- K Comfortabele kleren die lekker zitten.

Wat doet u het liefst in uw vrije tijd?

- V Lezen.
- A Muziek luisteren.
- K Sporten of gewoon luieren.

Met welk verjaardagscadeau bent u het meest gelukkig?

- V Een spannend boek.
- A Een favoriete CD.
- K Een uitnodiging om uit eten te gaan.

Wat is voor u met name belangrijk aan een appartement?

- V Dat het licht is en grote ramen heeft?
- A Dat u ook wel eens luidruchtig kunt zijn.
- K Dat het comfortabel is.

Aan welk type leraar geeft u de voorkeur?

- V Een leraar die het onderwerp duidelijk en beknopt presenteert.
- A Een leraar die veel uitlegt en vaak verhalen vertelt.
- K Een leraar die sympathiek en aardig is.

Wat zou het eerste zijn dat u zou doen als u uw huis opnieuw zou inrichten?

- V Veel foto's en schilderijen ophangen.
- A Een nieuw stereosysteem aanschaffen.
- K Een comfortabele bank kopen.

Wat vindt u bijzonder belangrijk aan een vriend?

- V Hoe ze eruit zien.
- A Dat jullie met elkaar kunnen praten.
- K Dat u zich samen op uw gemak voelt.

Wat neemt u mee op vakantie?

- V Uw foto-camera.
- A Uw MP3 speler of I-pod.
- K Uw favoriete schoenen.

Hoe goed is uw spelling?

- V Ik ben erg goed in spelling.
- A Ik maak af en toe fouten.
- K Ik voel me nogal onzeker.

De trainer introduceert een nieuw spel.

- V Ik wil eerst kijken.
- A Ik wil het in detail laten uitleggen.
- K Ik wil het gelijk uitproberen.

Hoe gedraagt u zich in een achtbaan?

- V Ik kijk van bovenaf naar de wereld.
- A Ik schreeuw hard.
- K Ik houd me stevig vast.

Hoe verdiept u zich in iets wat u interesseert?

- V Ik lees er boeken over of zoek op het internet.
- A Ik luister naar wat anderen er over vertellen.
- K Ik probeer mijn eigen ervaring op te doen.

Onthoudt u vreemde woorden alleen door deze te horen?

- V Nee, ik moet de woorden ook in geschreven vorm zien.
- A Ja, daar ben ik best goed in.
- K Nee, onthoud echt geen vreemde woorden.

Houdt u van lezen?

- V Ja, ik lees veel.
- A Ik lees niet zoveel.
- K Nee, ik lees bijna nooit.

Wat is voor u het meest belangrijk?

- V Een televisie. .
- A Een telefoon (om mensen te bellen)
- K Bewegen.

Hoe plant u uw weekend?

- V Ik heb meestal heel duidelijke ideeën.
- A Ik overleg met familie en vrienden.
- K Ik beslis dat meestal spontaan.

Hoe neemt u na lange tijd stilte contact op met een vriend?

- V Ik schrijf een brief, sms of e-mail.
- A Ik bel.
- K Liever niet!

Welke taak zou u het liefste vervullen als u bij de krant zou werken?

- V Het plannen en organiseren.
- A Het afnemen van interviews.
- K Het samenstellen van foto's en artikelen.

Hoe bereidt u zich voor op het geven van een lezing?

- V Ik maak sheets of een PowerPoint presentatie.
- A Ik ben eigenlijk best goed in gewoon praten.
- K Ik lever liever een schriftelijke bijdrage.

Hoe vindt u een specifieke plek in een vreemde stad?

- V Ik laat me leiden door de stadsplattegrond.
- A Ik vraag mensen de weg.
- K Ik ga op pad en probeer zelf de plek te vinden.

Kunt u zich een groen konijn voorstellen op een roze weide?

- V Ik kan dat duidelijk voor me zien.
- A Ik kan me dat niet voorstellen.
- K Ik kan vooral voelen hoe dat voelt.

Wat doet u het liefste tijdens een training?

- V Puzzelen en hersenkrakers oplossen.
- A Groepsdiscussies houden.
- K Spelletjes spelen.

Wat is voor u de beste manier om te leren?

- V Schema's, aantekeningen en duidelijke inhoudsopgaven helpen me.
- A Ik onthoud alles.
- K Ik schrijf alles op wat ik belangrijk vind.

Welk schoolvak vindt u het leukst?

- V Wiskunde.
- A Talen.
- K Sport.

Hoe neemt u deel aan de voorbereiding van een feest?

- V Ik versier de kamer.
- A Ik zoek de muziek uit.
- K Ik zorg voor de drankjes of het eten.

Hoe voert u taken uit?

- V Ik ga van start en doe de belangrijkste taken het eerste.
- A Ik doe de taken één voor één.
- K Ik start ergens en stop als ik moe ben.

U hebt ruzie met uw vriend of vriendin. Hoe reageert u?

- V Ik zoek naar een redelijke oplossing of een compromis.
- A Ik praat en rechtvaardig mijn mening.
- K Ik ga naar buiten en sla de deur dicht.

Welk kunstzinnig beroep past het best bij u?

- V Filmregisseur.
- A Schrijver.
- K Beeldhouwer.

Bent u geïnteresseerd in politieke onderwerpen?

- V Ja, ik vind dat dat belangrijk is.
- A Ik hou er altijd van om over dingen te praten, zelfs over politiek.
- K Politiek interesseert me niet erg.

Score:

Punten	Totaal
V (zien)	
A (luisteren)	
K (voelen)	

Mijn dominante leerstijl: ____

Zie bijlage 6 voor een nadere toelichting van de verschillende leerstijlen.

4.6 Bijlage 6 - Leeractiviteit 13 – Wat voor soort leerstijl heb ik?

Toelichting VARK-leerstijlentest¹:

Het acroniem VARK staat voor de Visuele, Auditieve, Lezen/Schrijven (“Read”) en Kinesthetisch sensorische leermodaliteiten die gebruikt worden voor het aanleren en onthouden van informatie. Fleming and Mills (1992) stelden op basis van onderzoek onder docenten en studenten deze vier leerpreferenties voor. Hoewel er enige overlap is tussen deze leerstijlen, worden ze als volgt gedefinieerd.

Visueel (V):

Deze leerstijl omvat een voorkeur voor de weergave van informatie in kaarten, spinnendiagrammen, grafieken, stroomdiagrammen, gelabelde diagrammen, en alle symbolische pijlen, cirkels, hiërarchieën en andere symbolen die mensen gebruiken om weer te geven wat in woorden had kunnen worden weergegeven. Achteraf had deze leervoorkeur beter Grafisch (G) kunnen worden genoemd, omdat dat beter verklaart wat er onder valt.

De visuele leervoorkeur bevat GEEN foto's of foto's van de werkelijkheid, films, video's of PowerPoint. Het bevat wel ontwerpen, witruimtes, patronen, vormen en de verschillende formats die worden gebruikt om informatie te markeren en over te brengen. Wanneer een whiteboard wordt gebruikt, is het voor mensen met een visuele voorkeur nuttig om een diagram te tekenen met betekenisvolle symbolen voor de relatie tussen verschillende dingen. Het schrijven van woorden in vakjes is onvoldoende en past beter bij degenen die een lees-/schrijfvoorkeur hebben.

Auditief (A):

Deze leerstijl beschrijft een voorkeur voor informatie die "gehoord of gesproken wordt". Leerlingen die deze stijl als hun leervoorkeur hebben, geven aan dat ze het beste leren van lezingen, groepsdiscussies, radio, e-mail, het gebruik van mobiele telefoons, spreken, web-

¹ De VARK-modaliteiten [opgehaald van: <http://vark-learn.com/introduction-to-vark/the-vark-modalities/>].

chat en het doorpraten van dingen. E-mail is weliswaar tekst - en kan dus ook worden gebruikt bij mensen met een leervoorkeur in de categorie Lezen/schrijven – maar e-mail wordt vaak geschreven in chat-stijl met afkortingen, spreektaal, slang en niet-formeel taalgebruik.

De auditieve voorkeur houdt in dat men zowel hardop als tegen zichzelf praat. Vaak willen mensen met deze voorkeur dingen sorteren door eerst te spreken, in plaats van hun ideeën uit te zoeken en dan te spreken. Ze kunnen opnieuw zeggen wat er al gezegd is, of een voor de hand liggende en eerder beantwoorde vraag stellen. Ze moeten het zelf zeggen en ze leren door het te zeggen - op hun manier.

Lezen/schrijven (R):

Deze leerstijl geeft de voorkeur aan leren via informatie die in de vorm van woorden wordt weergegeven. Het is niet verwonderlijk dat veel docenten en studenten een sterke voorkeur hebben voor deze leermodus. Goed kunnen lezen en schrijven zijn vaardigheden waar werkgevers op zoek naar zijn. Deze leervoorkeur legt de nadruk op tekstuele input en output - lezen en schrijven in al zijn vormen, maar vooral in de vorm van handleidingen, rapporten, essays en opdrachten. Mensen die de voorkeur geven aan deze modaliteit gebruiken vaak veelvuldig PowerPoint, het internet, lijsten, dagboeken, woordenboeken en citaten.

Kinesthetisch (K):

Deze leerstijl wijst op een leervoorkeur geënt op een het gebruik maken en opdoen van eigen praktijkervaringen. Mensen met deze leerstijl geven de voorkeur aan werkelijkheidsvinding door middel van het opdoen van concrete persoonlijke ervaringen, het gebruik van voorbeelden en het simuleren van praktijksituaties. Het omvat demonstraties, simulaties, video's en films van "echte" dingen, evenals case studies en praktijktoepassingen. De sleutel tot de leerervaring ligt in het realiteitsgehalte of het concrete karakter van het gebruikte voorbeeld. Als het kan worden begrepen, vastgehouden, geproefd of gevoeld zal het waarschijnlijk worden opgenomen. Mensen met deze leervoorkeur leren van de ervaring om iets te doen en waarderen hun ervaringen boven de ervaringen van anderen.

Een Multimodale leerstijl

Het leven is multimodaal. Er zijn zelden gevallen waarin één leermodus wordt gebruikt of voldoende is. Daarom kent het VARK-model een vierdelig leerstijlprofiel. Degenen die geen opvallende leerstijl hebben met één voorkeurscore ruim boven andere scores worden gedefinieerd als multimodaal.

Mensen met een multimodale leerstijl zijn er in twee soorten. Er zijn er die flexibel zijn in hun communicatievoorkeuren en die van leermodus naar leermodus over kunnen schakelen, afhankelijk van de situatie. Ze leren contextspecifiek en kiezen in hun leren voor een enkele modus die past bij de gelegenheid of de situatie. Als ze te maken hebben met wettigheden, zullen ze hun voorkeur voor lezen/schrijven toepassen. Als ze naar de demonstratie van een techniek moeten kijken, zullen ze hun Kinesthetische voorkeur uitdrukken. Ze worden beschreven als VARK Type Eén en kunnen twee, drie of vier bijna gelijke voorkeuren hebben in hun VARK-scores.

Mensen met een VARK Type Twee leerstijl hebben eveneens meerdere bijna gelijke voorkeuren in hun VARK-scores maar zijn in hun leren pas tevreden zijn als ze al hun voorkeursmodi input (of output) hebben doorlopen. Ze doen er langer over om informatie te verzamelen uit elke modus en hebben daardoor vaak een dieper en breder begrip. Ze kunnen worden gezien als uitstellers of vertragers, maar sommigen kunnen alleen maar alle informatie verzamelen voordat ze handelen - en hun besluitvorming en leren kan beter zijn vanwege de resulterende breedte en diepte van hun begripsvorming.

In te zetten leerinstrumenten bij de diverse leerstijlen

Visuele waarneming	Schrijven op schoolbord, flipchart, hand-outs, tekstboeken, visuele presentaties, visuele demonstraties, films
Auditieve waarneming	Lezing, opnames, review van leerinhouden, voorlezen, leerinhouden in combinatie met muziek, regels in de vorm van rijmpjes

Kinesthetische waarneming	Zelf schrijven van leerinhouden, ontwikkeling van leerinhouden in leergroepen, praktijkproeven en -fouten, beweging tijdens het vastleggen van leerinhouden
---------------------------	---